

Kerk Maria-Ten-Hemel-Opgenomen Zandvoorde

Historische schets

- 1184 Een charter vermeldt het bestaan van een kapel, waarschijnlijk was het een houten constructie met een rieten dakbekleding. Wanneer die werd opgebouwd is niet te achterhalen. Wel is geweten dat Zandvoorde behoorde tot de parochie Oudenburg onder het patronaat van de Sint-Pietersabdij.
- 1185 In een oorkonde door Everard, bisschop van Doornik, wordt toestemming verleend om in de kapel van Zandvoorde dagelijks mis te vieren. In vermelde oorkonde komt de naam Zandvoorde niet voor. Zandvoorde was bij de religieuze overheid niet als parochie gekend. In de tekst treft men wel enkele plaatsaanduidingen aan die onbetwistbaar op het grondgebied Zandvoorde lagen.
- 1249 Om een financieel geschil tussen de parochiepriesters van Oudenburg en die van Zandvoorde op te lossen vaardigt Walter, bisschop van Doornik, een oorkonde uit waarbij de kapel van Zandvoorde officieel tot parochiekerk wordt verheven. In dezelfde oorkonde worden tevens regelingen getroffen i.v.m. de bestemming van giften en offergaven.
- 1282 In de tweede helft van de 13de eeuw wordt een nieuwe kerk gebouwd. Onderzoek bevestigt dat de vieringspijlers, de zuilen en de bogen van de huidige kerk dateren uit die periode. Het staat zo goed als vast dat de kerk kruisvormig was : een middenschip met twee zijbeuken, een transept en een koor. De toren stond op de viering en had een houten klokkentorentje.
- 1559 Bij de oprichting op 12 maart van het bisdom Brugge wordt de parochie overgeheveld van het bisdom Doornik naar het bisdom Brugge.
- 1562 Op een kaart van het Brugse Vrije (van Pieter Pourbus) zie je een betrouwbare weergave van Zandvoorde en zijn kerk. Op de kerk staat een achthoekige toren met galmgaten.

- 1584 "De Grote Bevloeiing". Om het de oprukkende Spanjaarden moeilijk te maken worden ten oosten van de stad Oostende de duinen afgegraven. Een groot gebied rond Oostende kwam zo regelmatig onder water te staan. De kerk van Zandvoorde wordt door de "geuzen" geplunderd.
- 1602 "Beleg van Oostende". Zoals Oostende wordt ook het hinterland, Zandvoorde inbegrepen, verwoest door de Spaanse bombardementen.
- 1630 1634 en 1639 : diverse herstellingen zorgen ervoor dat de kerk weer toegankelijk wordt : de boogopeningen worden dichtgemetseld. Een sacristie wordt gebouwd op de plaats van het vroegere koor. Op de restanten van de vroegere toren wordt een houten klokkapje aangebracht.
- 1734 Deservitor Jacobus van Weissel haalt in zijn geschriften de miserabele toestand van de kerk aan. De toenmalige pastoor tracht daar iets aan te doen door o.a. een nieuwe vloer te leggen.
- 1800 De parochie Zandvoorde telt 251 inwoners en het aantal groeide steeds. De kerk wordt te klein en het houten torentje was dringend aan herstelling toe.
- 1803 De parochie Zandvoorde, die tot dan behoorde tot het dekanaat Oudenburg, wordt op 19 mei overgedragen aan het dekanaat Gistel.
- 1866 Op vraag van pastoor Manhave wordt een plan opgemaakt voor de bouw van een nieuwe toren en het vergroten van de kerk. Bij gebrek aan financiële middelen werd dit plan niet uitgevoerd.
- 1893 Pastoor Pieters laat een nieuw plan opmaken. Hij is bereid het derde van de totale kosten, dat niet door de staat en de gemeente wordt gedragen, op zich te nemen.
- 1894 Op 27 juni wordt gestart met de werken. De nieuwe toren wordt vóór de beuk gebouwd, zodoende werd het venster van de voorgevel onzichtbaar.
- 1900 De klok uit 1732, gegoten door Ignatius De Cock uit Heestert en toegewijd aan de H.-Jozef, barstte in 1899. Op 29 juni 1900 wordt de nieuwe klok, gegoten door Alfons Beullens uit Leuven, gewijd door E.H. Cambier, deken van Gistel. De klok is toegewijd aan O.-L.-Vrouw, aan de H.-Livinus en de H.-Barbara.

- 1902 Op 7 augustus wordt de kerk door de Koninklijke Commissie voor Monumenten op de lijst van de kunstgebouwen 3de klasse geplaatst.
- 1908 Wegens de aangroei van de populatie is de eenbeukige kerk te klein geworden. Na goedkeuring door de Gemeenteraad heeft de aanbesteding voor de eerste fase van de uitbreiding plaats op 17 februari. Als aannemer wordt Henri Boutlegier uit Kortemark aangeduid. Die fase bestaat uit : bouwen van de zijbeuken en twee armen van de kruisbeuk.
- 1909 Op 12 april gaat de aanbesteding van fase 2 door : nl. koor, sacristie en gewelf van de middenbeuk. Aannemer August Vangheluwe uit Eernegem wordt gelast met de uitvoering.
- 1911 Op Allerheiligen celebreert pastoor Delputte voor de eerste keer de hoogmis aan het nieuwe altaar.
- 1913 Op 29 september wijdt Mgr. Waffelaert, bisschop van Brugge, de uitgebreide kerk.
- 1917 "Wereldoorlog I". Op 27 juni wordt de kerk ingericht als lazaret voor gewonde Duitse soldaten. De mis werd toen opgedragen o.a. in de pastorie, in open lucht of in de herberg van Decorte. Op 01 december kunnen de kerkelijke diensten weer normaal plaatshebben in de kerk.
- 1921 De nieuwe zijaltaren van O.-L.-Vrouw en van de H. Livinus worden geplaatst door beeldhouwer Vancaelenberghe uit Aalst.
- 1922 Op 16 oktober wordt een nieuw kerkhof aan de noordzijde van de kerk ingewijd door E.H. Delanote, deken van Gistel.
- 1930 Eveneens aan de noordzijde van de kerk wordt een nieuwe sacristie gebouwd (plan van A. Depauw uit Brugge).
- 1937 Op 19 april worden het schip en de viering van de kerk opgenomen op de lijst van beschermde monumenten.
- 1971 Door fusie van de gemeente Zandvoorde met de stad Oostende wordt de parochie Zandvoorde overgedragen van het dekanaat Gistel naar het dekanaat Oostende.

- 1977 De klok die tot dan met een klokzeil werd geluid, wordt vanaf 03 oktober automatisch bediend.
- 1980 In het najaar wordt, op vraag van pastoor Ryckebusch, door Luc Blomme een parochiezegel ontworpen. O.-L.-Vrouw wordt er voorgesteld met kroon en scepter. In de linkerhand draagt zij de parochiekerk. Links staat het schild van 's Heer Woutermansambacht, tot aan de fusie ook het schild van Zandvoorde, en rechts het schild van het oude Vlaanderen. Het jaartal 1185, de aanvaarde datum van de stichting van de parochiekerk, en rondom de Latijnse tekst "Paroecia Beata Maria Virgo Assumpta" (Parochie van de Heilige Maagd-Ten-Hemel-Opgenomen).
- 1985 Een nieuw orgel (Locke uit Zarren) wordt op 11 september geleverd ter vervanging van het orgel (Frans Ureel) uit 1854. Het wordt op 09 november plechtig ingewijd t.g.v. de viering van 800 jaar parochiekerk.
- 1991 Een tweede klok (een gift van de parochianen) wordt geplaatst. Tezelfdertijd werden drie nieuwe torenuurwerken geïnstalleerd.
- 1994 Het kerkgebouw wordt grondig gereinigd en gerestaureerd.
- 1999 Bij de heraanleg van het centrum van Zandvoorde verdwijnt het kerkhof rondom de kerk om plaats te maken voor een pleintje met een aantal parkeerplaatsen. Op 13 november grijpt de viering plaats van het 750-jarig bestaan van de parochie. Tijdens deze viering wordt de nieuwe klok Pax 2000 ingewijd en wordt pastoor Wilfried Ryckebusch gevierd voor 20 jaar parochieherder.

II De parochiekerk in cijfers

Buitenafmetingen :

Totale lengte	41,50 m
Totale breedte kruisbeuken	24,75 m.
Totale breedte midden- en zijbeuken	19,25 m
Totale hoogte dak middenbeuk	14,45 m
Hoogte toren	27,20 m
Hoogte tot de windhaan	30,90 m

Binnenafmetingen :

Lengte middenbeuk (tot de viering)	18,55 m
Breedte middenbeuk (tot de zuilen)	6,75 m
Breedte zijbeuken (tot de zuilen)	4,00 m
Afstand tussen de zuilen	3,55 m
Hoogte van de zuilen met kapiteel	3,70 tot 3,77 m
Diameter van de zuilen	0,70 m
Lengte van het koor	6,45 m
Breedte van het koor	6,50 m
Hoogte boog in de middenbeuk	6,25 m
Hoogte boog zijbeuken	4,75 m
Hoogte bogen van de kruisbeuk	5,80 m

III Kerkshatten

- De parochie bezit een 20-tal relikwieën, o.a. van het H.-Kruis.
Het relikwiekruis is in platina – gemaakt door L. Demeyer uit Gent – 20.09.1854.
- Twee koperen kandelaars, waarschijnlijk uit de 16de eeuw.
- Een zilveren kelk – 1638.
- Een zilveren Chrismatorium – Jacob Frans Ponchau – 1781 of 1791.
- Een zilveren monstrans – 1782.
- De communiebank in eik dateert van 1720.
- Schilderij "Jezus aan het kruis" – Charles Schmid – 1836 (in de sacristie).
- Schilderij "De geseling" – 17de eeuw – kopie naar Gerard Seghers (in de sacristie).
- Schilderij "De Ten-Hemel-Opneming van Maria" – Marcus van Duvenede (1694-1730) – geschonken in 1988 door de zusters Karmelieten van Sint-Andries Brugge.
- Een icoon en het schilderij "Kerstmis te Zandvoorde" – Luc Blomme.
- Grafstenen : in de buitenmuren van de kerk zijn een aantal grafstenen ingemetseld : o.a. van Victor Wilzoets (1561) en van Joos Vellebyer (1637); ook twee grafstenen van afstammelingen van de familie Woutermans.

Marcel Braet

Bronnen :

Michel Goeman, Ken uw streek : Zandvoorde, rond 1975.
Willy Meseure, 800 jaar Parochie Zandvoorde, 1985.
Willy Meseure, Onze- Lieve-Vrouwekerk Zandvoorde Oostende, folder, 1999.

